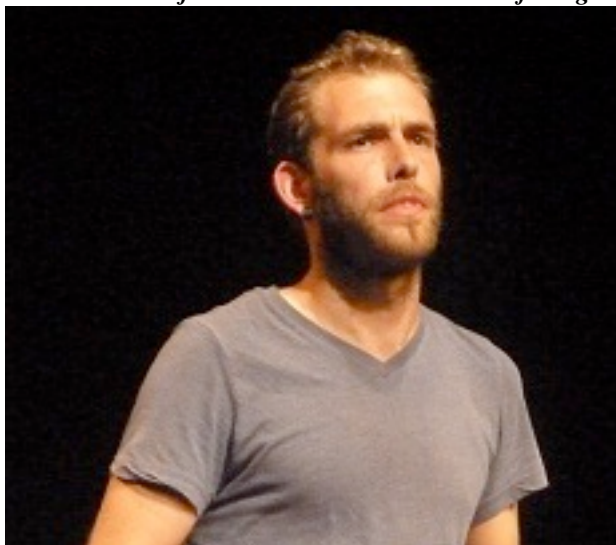

EEN OEFENING IN VERDWIJNEN

Interview met Tijs Ceulemans over 'X – Een oefening in verdwijnen', op 3, 4 en 5 mei in De Werf

Begin december had in De Werf een 'terugkeervoorstelling' plaats. De acteurs **Peter Aers, Tijs Ceulemans** en **Leentje Vandenbussche** waren 's ochtends uit Varanasi (India) op Zaventem geland en kwamen er diezelfde avond nog hun reiservaringen vertellen (zie [MAG](#), 061211). Die reis kaderde in het project 'X – Een oefening in verdwijnen' en diende als voorbereiding op een theatertrilogie die volgende week in de drie West-Vlaamse kunstencentra (De Werf, Buda en Vrijstaat O.) te zien zal zijn. De Werf bijt op 3, 4 en 5 mei de spits af met deel 1, *Light*, waarin Tijs Ceulemans een monoloog zal afsteken. MAG sprak met hem.

-Op de aankondiging staat een onemanshow, niet een monoloog...

Tijs Ceulemans: "Onemanshow is inderdaad niet zo'n goede term om samen te vatten wat ik zal doen. Het is zeker geen *show*, het is een *voorstelling*. 'Light' gaat over een persoon die *zoekende* is, maar zal falen in zijn opzet. Ik speel een personage dat een aantal ervaringen heeft gehad met betrekking tot de dood. Wat ik vertel moet bij de toeschouwers vragen oproepen. Ik zal geen antwoorden geven, want die heb ik niet. Ik kan ze wel vertellen wat het is om te rouwen of om pijn te hebben, maar ik kan onmogelijk vertellen wat het is om te sterven. Als ze mij vragen wat er gebeurt tijdens het sterven, kan ik desnoods een heel wetenschappelijk antwoord geven, al staat de wetenschap wat dat betreft nog niet ver. Men zou iemand bereid moeten vinden om zijn laatste uren onder een hersenscanner door te brengen, om de hersenactiviteit te onderzoeken, maar dat is een mensonwaardig einde."

-Hoe kom je erbij om de dood als thema voor een reeks voorstellingen te nemen?

Tijs Ceulemans: "We zijn eigenlijk al een hele tijd bezig met 'oefeningen in verdwijnen'. In 2005 zijn Peter Aers en ik naar Boedapest getrokken om er samen te leven met daklozen. Toen we terugkwamen, brachten we voor de eerste keer zo'n 'terugkeervoorstelling' in Gent. Sommige bezoekers vonden die zo fantastisch dat ze erop aandrongen dat we die nog eens zouden spelen. Dat was voor ons onmogelijk omdat die voorstelling op die avond zo in ons lichaam zat –we waren net terug van Boedapest- dat we dat gevoel niet konden terugvinden."

"Dan zijn we een nieuwe 'oefening in verdwijnen' beginnen zoeken en zo zijn we op goederentreinen in Amerika terechtgekomen waar we samenreisden met hobo's. Opnieuw was dat voor ons letterlijk en figuurlijk 'verdwijnen'. Toen hadden we een terugkeervoorstelling in de Monty in Antwerpen. Daar was Leentje Vandenbussche toen ook aanwezig. Ze heeft ons achteraf benaderd en zo zijn we op het spoor van een derde 'oefening in verdwijning' gekomen."

"Leentje was in haar werk namelijk ook bezig met abstracte thema's die allemaal te maken hadden met *het niet begrijpen van sommige dingen*. Toen zijn we ons gaan afvragen: *wat begrijpen we alle drie niet goed?* Wat willen we proberen te begrijpen? En toen kwamen we uit bij het thema *sterven*. Specifieker: het fascineerde ons om erachter te komen wat er in iemands hoofd omgaat als hij of zij op

het punt staat zijn laatste adem te geven. We hebben toen vrij snel iemand gevonden die bereid was om haar stervensproces van nabij te volgen en vanaf dan is alles stapje voor stapje op gang getrokken.”

“We merkten al snel dat praten met mensen over de dood heel veel deuren opende, zowel letterlijk als figuurlijk. Toen kwamen we op het idee om ook publieke bevragingen te doen over de dood. Zo zijn we bij een groep psychiatrische patiënten geraakt, maar ook bij brandweermannen, actieve senioren, vissers, mijnwerkers, de palliatieve thuiszorg... Het was heel vreemd, maar praten over de dood maakt veel los bij mensen. Iedereen luisterde ook heel aandachtig naar elkaar.”

“Wat me vooral bijgebleven is, is het verhaal van een Genkse mijnwerker, een heel charmante oudere man. Die vertelde mij over een ongeval in een mijnschacht. Er was een ketting losgeschoten van een machine en die had een jongen van een jaar of 26 doormidden gesneden, maar die had dat niet door. Omwille van die ketting bleef zijn lichaam normaal functioneren, zijn bloedsomloop en zijn ademhaling waren nog behoorlijk. Pas als die ketting weggenomen zou worden, zou hij sterven. De man die dat verhaal vertelde is acht uur lang bij die jongen gebleven. Ze hebben toen veel gepraat. Over van alles en nog wat, koetjes, kalfjes, voetbal, noem maar op, maar evenzeer over angsten en de angst om te sterven.”

“Zo hebben we tal van getuigenissen aanhoord en die zitten allemaal op een of andere manier verwerkt in de theatervoorstelling ‘X – Een oefening in verdwijnen.’”

-Drie theatervoorstellingen...

Tijs Ceulemans: “Juist, maar dat was oorspronkelijk niet de bedoeling. Alleen... het is allemaal zo enorm veel geworden dat we hebben moeten opsplitsen. Er waren zoveel aspecten, dat we die niet in een voorstelling kregen. Ik begin met ‘Light’, daarna krijgen we vijf monologen in ‘Medium’, die gespeeld worden door twee acteurs en drie actrices in Kortrijk, en ten slotte is er ‘Strong’ in Oostende, dat wordt gespeeld in drie ruimtes.”

-In augustus vorig jaar deden jullie een oproep om iemand te vinden die bereid was om een simulatie te maken van de laatste 24 uren van zijn leven. Er waren toen geen kandidaten, maar wat moet ik me daarbij voorstellen?

Tijs Ceulemans: “Later hebben we wél iemand gevonden en we hebben het ook daadwerkelijk gedaan. Een hele dag lang, 24 uur aan een stuk... Je komt ’s ochtends binnen in het ziekenhuis en je krijgt van de dokter het slechte nieuws. Wat doe je op zo’n moment? Bel je iemand? Wie bel je? Waarom bel je juist dié persoon? Wil je nog snel naar huis om iets op te halen? Wil je weten wat er werkelijk aan de hand is of liever niet? Wie wil je naast je bed hebben als het eenmaal zover is? Wil je in je eentje die afstand overbruggen? Wil je nog iets specifiek eten voordat je sterft? Wil je nog snel een testament schrijven?”

“Tijdens een van onze bezoeken hebben we een verhaal gehoord over een man die wist dat hij zou sterven. Het enige wat hem toen bezighield was zijn vrouw. Hij was doodsbenauwd om zijn vrouw te moeten achterlaten, want tot dan toe deed hij alles zélf in huis. Dus wat deed hij? Hij kleefde overal *post-its* waarop zaken stonden die ze niet mocht vergeten.”

-Waar slaan *light*, *medium* en *strong* eigenlijk op?

Tijs Ceulemans: “Op de intensiteit van het ervaren. In de *Strong*-versie in Oostende bijvoorbeeld komen de bezoekers aan in een gezellige ruimte waar ze wat kunnen drinken en praten. Dan worden ze *individueel* uitgenodigd om naar een volgende ruimte te gaan waar ze in een installatie terecht komen die voor hen alleen is opgezet. Daar is niemand anders. Daarna moeten ze naar een derde, publieke ruimte. Wij willen heel graag dat het publiek iets samen met ons ervaart, veel liever dan dat wij iets opleggen aan het publiek. Het is veel leuker voor ons om de mensen via een tekst, via de wetenschap of een installatie iets te laten ervaren.”

(jm)

25-04-12

http://www.moonartgallery.be/index.php?option=com_content&view=article&id=513:tc&catid=36:ton-eel&Itemid=85